Valtuusto 20.04.2026

Valtuustoaloite eläinten hyvinvointisuunnitelmasta Espooseen

Valmistelijat / lisätiedot:
Nevas Mari
Lähteenmäki Tia
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Kaupunginhallitus

Valtuusto merkitsee selostusosan tiedoksi vastauksena valtuutettu Elina Rodriguezin, Elina Saarentauksen ja Minna Nurmisen ym. 15.9.2025 jättämään valtuustoaloitteeseen eläinten hyvinvointisuunnitelman laatimisesta sekä toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Päätös

Selostus

Valtuustoaloite

Valtuutetut Elina Rodriguez, Elina Saarentaus ja Minna Nurminen sekä 19 muuta valtuutettua ovat jättäneet 15.9.2026 valtuustoaloitteen, jossa ehdotetaan, että Espooseen laaditaan eläinten hyvinvointisuunnitelma:

”Espoon toiminta vaikuttaa monin tavoin eläimiin ja Espoo on asuinpaikka myös monelle muulle lajille. Laki velvoittaa eläinten hyvään kohteluun, ja eläinten hyvinvointi on ihmisille tärkeä arvo. Lisäksi on tärkeää eläinten itsensä takia, että eläinten hyvinvointi ja intressit otetaan huomioon kaupungin päätöksenteossa ja toiminnassa laajemmin. Myös toiminnan välilliset vaikutukset eläimiin on tärkeä huomioida esimerkiksi kaupungin hankinnoissa, rakentamisessa ja viheralueiden hoidossa. Espoossa eläinten hyvinvoinnin koordinointia ja vaikutusten arviointia on tarpeen kehittää.

Espooseen tarvitaan eläinten hyvinvointisuunnitelma, jonka avulla on mahdollista ottaa paremmin huomioon eri lajien tarpeita sekä edistää eläinten hyvinvointia ja oikeuksia. Suunnitelma kattaisi niin tuotanto- ja lemmikkieläinten kuin luonnonvaraistenkin eläinten hyvinvointiin vaikuttavat asiat, ja se sisältäisi selkeät mittarit ja seurantamekanismit. Suunnitelmassa määritellään, miten Espoo edistää eläinten hyvinvointia toimillaan. Lisäksi Espoossa kehitetään eläinten hyvinvointivaikutusten arviointia. Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että Espoo laatii eläinten hyvinvointisuunnitelman, jossa linjataan toimenpiteistä asian edistämiseksi.”

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Eläinlääkintähuollon palveluyksikön rooli eläinten hyvinvoinnin turvaamisessa

Espoon kaupungilla eläinten hyvinvointia edistetään tällä hetkellä monin eri tavoin olemassa olevan eläinlääkintähuollon suunnitelman pohjalta. Espoon seudun ympäristöterveys huolehtii ympäristöterveydenhuollon yhteistoimintasopimuksen mukaisesti lakisääteisistä eläinlääkintähuollon tehtävistä Espoon, Kauniaisten ja Kirkkonummen alueella. Toiminta-alueella on noin 374 000 asukasta, jonka pohjalta laskettuna lemmikkien määrä on arviolta 48 000. Tuotantoeläinten pitopaikkoja ilmoitettu rekisteriin noin 700 kpl.

Eläinlääkintähuollossa laaditaan lakisääteinen vuosittainen suunnitelma osana ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmaa. Suunnitelma kohdistuu ensisijaisesti kaikkiin kotieläimiin. Suunnitelmassa kuvataan mm. eläinlääkintähuollon resurssit ja niiden kohdentaminen, alueen lemmikki- ja hyötyeläinten arvioidut määrät, arvio ilmoituksenvaraisten eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnan tarkastuksista sekä suunnitelmalliset eläinsuojeluvalvonnan tarkastukset. Lisäksi suunnitelmassa kuvataan toimintamallit erilaisissa eläintautivalvonnan tilanteissa.

Eläinlääkintähuoltolakiin perustuvia, kunnalle säädettyjä tehtäviä hoitaa kaksi kaupungineläinlääkäriä ja kaksi valvontaeläinlääkäriä, apunaan klinikkaeläinhoitaja. Kaupungineläinlääkärien työaika jakautuu valvontatyöhön (50 %) sekä praktiikkaan (50 %).
Eläinlääkintähuollon valvontatyön pohjana on lainsäädäntö, ja valvonta kohdennetaan eläinsuojelutapauksissa kiireellisyysperiaatteen mukaisesti. Valvontaviranomaisella on oikeus tehdä tarkastus, jos on aihetta epäillä, että eläintä pidetään tai kohdellaan eläinten hyvinvointisäädösten vastaisesti. Lisäksi valvontaviranomaisella on oikeus tehdä tarkastus ilman epäilyä eläinten hyvinvointilain 78 §:ssä luetelluissa kohteissa. Mikäli eläinsuojelukäynnillä havaitaan lainsäädännön vastaista toimintaa, annetaan eläimen haltijalle kehotuksia tai määräyksiä tilanteen korjaamiseksi. Kiiretoimenpiteenä eläin voidaan tarpeen mukaan myös ottaa haltuun ja hankkia sille hoitoa muualta. Valvontayksikön alueella tehdään lähes 500 eläinsuojelutarkastusta tai -tarkastusyritystä vuodessa. Tarkastuskäynneistä noin 30 %:ssa tehdään myös viranomaispäätös.

Eläintautivalvontaan liittyen kaupungineläinlääkärit tekevät hevosten vientitarkastuksia ja lemmikkien vienti- ja tuontitarkastuksia. Viime vuosina sekä hevosten että lemmikkien vientitarkastusten määrä on lisääntynyt ja on nyt noin 270 kpl/vuosi. Kaupungineläinlääkärit selvittävät myös laittomasti maahantuotujen eläinten tuontia yhteistyössä mm. Ruokaviraston ja poliisin kanssa. Tapausten määrä on ollut n. 10 kpl / vuosi.

Eläinten terveyden- ja sairaanhoitoa tehdään kaupungineläinlääkäreiden toimesta, yhden henkilötyövuoden suuruisena resurssina. Pieneläimille tarjotaan peruseläinlääkäripalveluja yhteisvastaanotolla, jossa työskentelee myös klinikkaeläinhoitaja. Tuotantoeläinten hoito toteutetaan ensisijaisesti tilakäynnein, joita on vuodessa noin 20. Kiireelliseen eläinlääkäriapuun ohjataan päivittäin noin puolet praktikkoeläinlääkärin työajasta. Eläinlääkintähuoltolain (2085/2023) 8 §:n luettelo eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden kannalta välttämättömistä eläinlääkäripalveluista määrittää kunnallisen eläinlääkäripalvelujen järjestämisvastuun enimmäislaajuuden. Espoon kaupungin ympäristö- ja

rakennuslautakunta on päätöksellään sisällyttänyt kaikki 8 §:n mukaiset palvelut järjestämisvastuuseen ja siten varmistanut, että lakisääteisiä palveluita on saatavilla kaikissa tilanteissa, myös poikkeuksellisissa olosuhteissa. Virka-ajan ulkopuoliset päivystyspalvelut hankitaan puolestaan Helsingin yliopistolta (yliopistollinen eläinsairaala).

Eläinten hyvinvointilain (26 §, 693/2023) nojalla kunta on lisäksi velvoitettu järjestämään alueellaan tavattujen irrallaan olevien pienikokoisten seura- ja harraste-eläinten talteenotto ja säilytyksen 15 vuorokauden ajan. Valvonta-alueen löytöeläimet toimitetaan Viikkiin pääkaupunkiseudun yhteiseen löytöeläintaloon, jossa Helsingin eläinsuojeluyhdistys (HESY ry) vastaa ostopalvelusopimuksen perusteella eläinten hoidosta. Löytöeläimiä pidetään hoidossa vähintään lain edellyttämä 15 vrk.

Virkaeläinlääkäreiden henkilöresurssit ovat erittäin rajalliset, eikä eläinlääkintähuollon osalta ole tällä hetkellä mahdollista tuottaa tai hallinnoida uusia mittareita tai seurantamekanismeja tuotanto- ja lemmikkieläinten hyvinvointiin ilman, että eläinten hyvinvoinnin valvonta tai eläinlääkintä kärsii. Luonnoneläinten osalta eläinlääkintähuollon mahdollisuudet arvioida eläinten hyvinvointia ovat heikot. Luonnoneläinten osalta eläintautitilanteen seuranta sekä mahdollisten loukkaantuneiden eläinten lopettaminen kuuluu virkaeläinlääkäreiden tehtäviin.

Helsingin kaupunki on kirjannut strategiaansa eläinten hyvinvointiohjelman, jota Helsingissä ryhdytään laatimaan keväällä 2026. Tätä työtä ei ole vielä aloitettu. Seuraamme Helsingin hyvinvointiohjelman rakentamista ja teemme tässä myös yhteistyötä heidän kanssaan ja poimimme mahdollisia hyviä käytäntöjä. Suunnittelutyö edellyttää lisätyövoiman hyödyntämistä myös Helsingissä.

Ympäristönsuojelun palvelualueen rooli

Luonnoneläinten hyvinvointi on hyvin vaikeasti mitattava ja seurattava asia. Voidaan ajatella, että eläimillä on mahdollisuus voida hyvin, kun niiden elinympäristö on sellainen, johon ne ovat lajeina sopeutuneet ja ne voivat luontaisessa elinympäristössään toteuttaa lajilleen tyypillistä käytöstä. Elinympäristön tulee olla riittävän laaja, häiriötön ja tarjota riittävästi resursseja, mm. ravintoa sekä suoja- ja lisääntymispaikkoja. Eläimillä tulisi olla mahdollisuus liikkua turvallisesti mm. ruokailu- talvehtimis- ja lisääntymispaikkojen välillä, sekä nuorilla yksilöillä levittäytyä uusille alueille. Eläinten tarpeet, liikkumistavat ja esim. ihmisen aiheuttaman häiriön sietokyky vaihtelevat suuresti lajeittain.

Ympäristönsuojelun palvelualue pyrkii turvaamaan luonnoneläinten elinympäristöjen säilymistä valmistelemalla uusia luonnonsuojelualueita Espoon kaupungin omistamille maille ja tarjoamalla asiantuntijapalvelua luonnoneläinten huomioimisessa esim. kaavoitusprosesseissa ja rakennushankkeissa. Espoolla on ympäristönsuojelun, kaupunkisuunnittelukeskuksen ja kaupunkitekniikan keskuksen yhteistyönä valmisteltu luonnon monimuotoisuuden toimenpideohjelma. Toimenpideohjelmassa esitetään uusia perustettavia luonnonsuojelualueita sekä muilla keinoin turvattavia luonnon arvoalueita (mm. kaupungin omalla päätöksellä, kaavoituksen keinoin sekä hoitotoimin turvattavia), joiden säilyttäminen on katsottu tärkeäksi siellä esiintyvälle lajistolle. Luonnonsuojelun toimenpiteet -hankkeeseen kuului myös ekologisten yhteyksien nykytilaselvitys, jossa tarkasteltiin maakunnallisia ja paikallisia yhteyksiä sekä niiden katkoskohtia. Laajat yhtenäiset luontoalueet ja niiden väliset ekologiset yhteydet turvaavat eläinten liikkumismahdollisuudet

alueelta toiselle resurssien ja esim. lisääntymiskumppanien perässä. Mitä monimuotoisempia yhtenäisiä luontoalueita Espoossa säilytetään, sitä paremmin turvataan Espoossa esiintyvien lajien tulevaisuus ja suojataan niitä ihmisen aiheuttamalta stressiltä, kuten valo- ja äänisaasteelta.

Jotta luontoa voidaan turvata mahdollisimman hyvin, tilaa Ympäristönsuojelu vuosittain erilaisia luontoselvityksiä. Ympäristönsuojelu pyrkii myös ennallistamaan ja hoitamaan tilaltaan heikentynyttä luontoa, jotta luontotyypit voivat paremmin ylläpitää niillä esiintyvää lajistoa. Lisäksi Ympäristönsuojelu osallistuu myös mm. vedestä riippuvaisten eläinten olosuhteita parantaviin virtavesien ja järvien kunnostuksiin sekä vaellusesteiden purkamishankkeisiin.

Eläinyksilöiden hyvinvointia voivat heikentää elinympäristön muutosten lisäksi taudit, loiset, saalistuspaine sekä lajien välinen tai lajin sisäinen kilpailu. Niihin ihmisillä ei yleensä ole suurta mahdollisuutta tai usein syytäkään vaikuttaa, vaan ne ovat osa luonnon toimintaa. Kuitenkin esim. ihmisten tekemä eläinten (lähinnä lintujen) ruokinta voi aiheuttaa tautien lisääntymistä. Ruokinnasta on kaupungin nettisivuilla ohjeistus. Eläinten tahallisesta häirinnästä ja esim. metsästyksestä säädetään luonnonsuojelu- ja metsästyslaissa. Kaupungilla on mahdollisuus vaikuttaa metsästykseen omilla maillaan metsästysvuokrasopimusten kautta. Vieraslajien torjunnassa puolestaan toimitaan Espoon vuonna 2023 päivitetyn vieraslajilinjauksen mukaisesti.

Etenkin kasvavassa kaupungissa luonnonvaraisten eläinten hyvinvointiin vaikuttavat eniten elinympäristön määrään, laatuun ja ekologisiin yhteyksiin liittyvät seikat. Näiden huomioimiseen ja kehittämiseen Espoolla on jo olemassa Luonnonsuojelun toimenpiteet- hankkeessa tuotettu toimenpideohjelma ja selvitykset, sekä sen jälkeen valmistunut Luontoviisas Espoo -tiekartta, jonka toimenpiteiden toteuttaminen on parhaillaankin käynnissä.

Ympäristönsuojelu toteaa samoin kuin eläinlääkintähuollon palveluyksikkökin, että resursseja erilliseen eläinten hyvinvointisuunnitelmaan ei tällä hetkellä ole irrotettavissa virkatyönä. Todennäköisesti mahdolliseen suunnitelmaan lähinnä kirjattaisiin edellä mainitut ohjelmat ja niiden toteuttamistyö. Luonnonvaraisten eläinten hyvinvoinnin mittareiden kehittäminen on haastava tehtävä ja seurannat vaatisivat suuria resursseja, joita nykyiset säästötarpeet tuskin mahdollistavat. Myös ympäristönsuojelun palvelualue seuraa Helsingin hyvinvointiohjelman rakentamista ja tekee tarvittaessa yhteistyötä sekä poimii mahdollisia hyviä käytäntöjä Espooseen sovellettavaksi.

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 16.03.2026 § 92

Päätösehdotus

Esittelijä
Kaupunkiympäristön toimialajohtaja Isotalo Olli

Kaupunginhallitus ehdottaa, että valtuusto merkitsee selostusosan tiedoksi vastauksena valtuutettu Elina Rodriguezin, Elina Saarentauksen ja Minna Nurmisen ym. 15.9.2025 jättämään valtuustoaloitteeseen eläinten

hyvinvointisuunnitelman laatimisesta sekä toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Päätös

Kaupunginhallitus:

Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Päätöshistoria

Liitteet

Oheismateriaali

- Valtuustoaloite eläinten hyvinvointisuunnitelmasta Espooseen

Tiedoksi